

Sähköherkät ry

LAUSUNTO

Uudenmaantie 30 A 4

16.1.2020

04410 JÄRVENPÄÄ

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖN LAUSUNTOPYYNTÖ HALLITUKSEN ESITYKSEN LUONNOKSESTA, JOLLA MUUTETTAISIIN SÄHKÖISEN VIESTINNÄN PALVELUISTA ANNETTUA LAKIA JA ERÄITÄ SIIHEN LIITTYVIÄ LAKEJA

Lausunnon kannalta hallituksen esityksen keskeiset kohdat

Hallituksen esityksen kohdassa Ehdotukset ja niiden vaikutukset (4) kohdassa Keskeiset ehdotukset (4.1) jakeessa Sijoittaminen, todetaan, että esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lain 28 lukua, jotta voitaisiin edistää pienalueen liityntäpisteiden sijoittamista ja käyttöönottoa teledirektiivin tavoitteiden mukaisesti. Sijoittamista koskevaan lukuun lisättäisiin teledirektiivin 57 artiklan mukainen sääntely, jonka mukaan pienalueen langattoman liityntäpisteen sijoittamiseen tai käyttöönottoon ei tarvittaisi laissa edellytettyä viranomaisen myöntämää hallinnollista lupaa, elleivät arkkitehtuuriltaan, historialtaan tai luonnoiltaan arvokkaiden rakennusten tai alueiden suojeluun, taikka yleiseen turvallisuuteen liittyvät syyt sitä edellytä.

Lisäksi lain 229 §:ään lisättäisiin teledirektiivin mukainen säännös, jonka mukaisesti, jos kiinteistö, rakennus tai muu rakennelma, joka teknisesti soveltuu pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamiseen ja jota tarvitaan langattoman liityntäpisteen yhdistämiseen runkoverkkoon, on viranomaisen hallinnassa, viranomaisen on asetettava etukäteen saataville ehdot mahdollisuudesta sijoittaa liityntäpiste mainitulle kiinteistölle, rakennukseen tai rakennelmaan. Näiden ehtojen on oltava oikeudenmukaiset, kohtuulliset, avoimet ja syrjimättömät. Ehdossa voidaan kuitenkin huomioida perusteita, jotka esimerkiksi perustuvat arkkitehtuuriltaan, historialtaan tai luonnoiltaan arvokkaiden rakennusten tai alueiden suojeluun, taikka yleiseen turvallisuuteen. Ehdot olisi asetettava saataville yhteisrakentamislain 5 §:ssä tarkoitettussa keskitetyssä tietopisteessä. Viranomaisten olisi hyväksyttävä kaikki ehdot täyttävät, käyttöoikeutta koskevat kohtuulliset pyynnöt.

Edelleen esityksen kohdassa Pääasialliset vaikutukset (4.2) alakohdassa Sijoittaminen (4.2.13) todetaan vaikutuksista viranomaisten toimintaan seuraavaa. Ehdotettujen pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamista koskevien säännösten ei odoteta käytännössä juurikaan lisäävään kunnallisten rakennusvalvontaviranomaisten tehtäviä. Esimerkiksi jo voimassa olevan tukiasemien sijoittamista koskevan sääntelyn tavoin myöskään pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamista koskevia säännöksiä ei odoteta sovellettavan laajasti tai usein. Tarkoituksena jatkossakin on, että pääasiallinen menettelytapa on sijoittamisesta sopiminen osapuolten välillä. Liityntäpisteiden sijoittamista koskeva ehdotettu sääntely ei myöskään aiemman sääntelyn tapaan poissulje esimerkiksi rakennusten tai ympäristön suojelua koskevan lainsäädännön soveltamista, joten myöskään näiltä osin ehdotetulla sääntelyllä ei voida katsoa olevan merkittävää vaikutusta nykytilaan.

Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (7) säädöksen 28 luvun sijoittamista (229 §) koskevissa perusteluissa todetaan seuraavaa. Teleyritysten oikeus sijoittaa telekaapeli, tukiasema ja radiomasto. Teleyrityksen oikeutta sijoittaa telekaapeli, tukiasema tai radiomasto koskevaa 229 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän soveltamisala ulotettaisiin koskemaan myös pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamista koskevia erityisiä määräyksiä. Pykälään ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön teledirektiivin 57 artikla, jonka tavoitteena on edistää etenkin korkeataajuuksisten 5G-verkkojen leviämistä yhdenmukaistamalla ja sujuvoittamalla verkkojen rakentamiseen tarvittavien piensolutukiasemien sijoittamista koskevia jäsenvaltioiden käytäntöjä. Direktiivin 139 perustelukappaleen mukaisesti matalatehoisten pienalueen langattomien liityntäpisteiden käyttöönottoon liittyvät rajoitukset olisi minimoitava mahdollisuuksien mukaan. Ehdotetut lakimuutokset toteuttavat teledirektiivin 1 ja 3 artikloissa asetettuja jäsenvaltioita koskevia yleisiä tavoitteita erittäin suuren kapasiteetin verkkojen käyttöönoton edistämiseksi. Kuten muissakin 229 §:n mukaisissa sijoittamistilanteissa, jo voimassa olevan lainsäädännön ja käytännön mukaisena ensisijaisena menettelynä olisi sijoittamisesta sopiminen osapuolten välillä myös pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamisen osalta.

Pykälän 1 momentin muutoksella lisättäisiin sääntelyyn pienalueen langaton liityntäpiste, joka on myös tukiasema. Pienalueen langattoman liityntäpisteen tulee täyttää tämän lain 251 §:ssä tarkoitettujen olennaiset vaatimukset sekä teledirektiivin (2018/1972) 57 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen komission täytäntöönpanosäädöksen tekniset ja fyysiset ominaisuudet. Komission täytäntöönpanosäädös on tarkoitus hyväksyä viimeistään 30 kesäkuuta 2020. Lisäksi teledirektiivin 58 artiklan mukaisesti on huomioitava, että jos jäsenvaltioiden on tarkoitus asettaa pienalueen liityntäpisteiden käyttöön erilaiset vaatimukset sähkömagneettisten kenttien suhteen kuin suosituksessa 1999/519/EY, on sovellettava EU:n teknisten määräysten ilmoitusmenettelydirektiivin 217 (2015/1535) mukaista menettelyä. Nykyisen pykälän 3 kohta siirrettäisiin uudeksi 4 kohdaksi ja se koskisi muuta matkaviestinverkon tukiasemaa ja siihen liittyvää laitetta ja kaapelia.

Ehdotetun uuden 2 momentin mukaan muualla laissa edellytettyä lupaa ei tarvittaisi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen pienalueen langattoman liityntäpisteen sijoittamiseen, elleivät arkkitehtuuriltaan, historialtaan tai luonnoltaan arvokkaiden rakennusten tai alueiden suojeluun, taikka yleiseen turvallisuuteen liittyvät syyt sitä edellyttä. Lisäksi pienalueen liityntäpisteen käyttöönotosta ei saisi periä sellaisia hallinnollisia maksuja, jotka olisivat hallinnollisten toimenpiteiden omakustannusarvoa suurempia. Tällä ei ole kuitenkaan rajoitettaisi sijoittamista koskevia kaupallisia sopimuksia. Esimerkiksi Luonnonsuojelulaki (1096/1996), muinaismuistolaki (295/1963), laki rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) ja vesilaki (587/2011) voivat asettaa rajoituksia pienalueen liityntäpisteen sijoitukseen. Yleiseen turvallisuuteen liittyviä syitä voisivat olla esimerkiksi liikenneturvallisuuteen, säteilyturvallisuuteen, maanpuolustukseen, poliisin toimintaan tai näihin rinnastettavat syyt. Myös esimerkiksi tieliikennelaki (729/2018), laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä (503/2005), ratalaki (110/2007) ja yksityistielaki (560/2018) voivat rajoittaa sijoittamista.

Pykälällä ei ole tarkoitus poistaa mahdollisuutta edellyttää etukäteistä ilmoitusta esimerkiksi langattoman liityntäpisteen sijoittamisesta. Ehdotetulla muutoksella pantaisiin täytäntöön teledirektiivin 57 artiklan 1 kohta, jonka mukaisesti toimivaltaiset viranomaiset eivät saa edellyttää teknisiltä, fyysisiltä ja visuaalisilta ominaisuuksiltaan komission

täytäntöönpanosäädöksellä määriteltävien pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamiselta erillistä ennakkolupaa.

Ehdotettu 3 momentti vastaa voimassa olevan lain 229 §:n 2 momenttia. Ehdotetun uuden 4 momentin mukaan teleyrityksen olisi sovittava 1 tai 2 momentissa tarkoitettusta sijoittamisesta kiinteistön tai rakennuksen omistajan kanssa. Momenttiin ehdotetaan lisäksi lisättävän tekninen muutos vaihtamalla sana sovittu sanaan *päästy sopimukseen*. Lisäksi ehdotetussa 4 momentissa selkeytettäisiin sääntelyä siltä osin, että jollei 1 tai 2 momentissa tarkoitettusta sijoittamisesta ole päästy sopimukseen kiinteistön tai rakennuksen omistajan kanssa, *voidaan sijoittamisesta koskeva asia viedä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätettäväksi*. Muutos perustuu sopimusvapauden periaatteeseen, jolloin asian antaminen kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätettäväksi olisi mahdollinen keino ratkaista asia, ei pakollinen keino.

Ehdotetussa 5 momentissa säädettäisiin pienalueen liityntäpisteen sijoittamisesta viranomaisen hallinnassa oleviin kiinteistöihin, rakennuksiin tai muihin rakennelmiin. Viranomaisen, jonka hallinnassa on kiinteistö, rakennus tai muu rakennelma, joka teknisesti soveltuu pienalueen langattoman liityntäpisteen sijoittamiseen tai jota tarvitaan tällaisten yhdistämiseen runkoverkkoon, on *asetettava etukäteen saataville ehdot liityntäpisteen sijoittamisesta*. Ehtojen on oltava *oikeudenmukaiset, kohtuulliset, avoimet ja syrjimättömät, ja niissä voidaan huomioida 3 momentissa tarkoitettuja perusteita*. Ehdot on asetettava saataville verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja käytöstä annetun lain (276/2016) 5 §:ssä tarkoitettussa keskitetyssä tietopisteessä. Ehtojen ei tarvitse olla esimerkiksi kiinteistökohtaisia vaan ne voivat koskea esimerkiksi kuntaa tai muuta maantieteellisesti rajattua aluetta.

Momentin soveltamisalaan kuuluvien viranomaisten olisi hyväksyttävä kaikki ehdot täyttävät käyttöoikeutta koskevat kohtuulliset pyynnöt. Mahdollisten sijoittamistilanteiden erilaisuudesta johtuen sijoittamispyyntöjen ehtojen täyttymisen sekä kohtuullisuuden arviointi todennäköisesti edellyttäisi viranomaiselta tapauskohtaista harkintaa. Ehdotetussa uudessa 6 momentissa säädettäisiin pykälän soveltamisalaan kuuluvat viranomaiset. Viranomaisella tarkoitetaan tässä pykälässä valtion viranomaisia, kunnallisia viranomaisia ja valtion liikelaitoksia. Muutoksella pantaisiin täytäntöön teledirektiivin 57 artiklan 4 kohta.

Direktiivin säännös kattaa niin kansallisten, alueellisten kuin paikallisten julkisten viranomaisten hallinnassa olevan muuhun rakennelmaan, mukaan lukien *katukalusteet, kuten valaisinpylväät, katukilvet, liikennevalot, mainostaulut, linja-auto- ja raitovainupysäkit ja metroasemat*. Taajama-alueiden lisäksi sijoittamisoikeus koskisi myös esimerkiksi julkisen tahon hallinnassa olevia tiealueita, joilla on keskeinen merkitys etenkin liikenteen automatisoitumisen näkökulmasta.

Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa etenkin 5G-verkkojen rakentumisessa tarvittavan tiheän tukiasemaverkoston luomista. Direktiivin perustelukappaleen mukaan esimerkiksi *katulamput ja liikennevalot* tarjoavat arvokkaita paikkoja liityntäpisteiden käyttöönottoon esimerkiksi sijoitustiheydensä ansiosta. Direktiivi edellyttää, että pienalueen liityntäpisteiden sijoittamisesta julkiseen fyysisen infrastruktuuriin koskevat ehdot on asetettava julkisesti saataville keskitettyyn tietopisteeseen. Tähän tarkoitukseen parhaiten soveltuisi yhteisrakentamislain nojalla perustettu ja jo toiminnassa oleva verkkotietopiste.fi. Julkista fyysistä infrastruktuuria hallussaan pitävien tehtäväksi tulisi varmistua, että kyseiset ehdot

toimitetaan palveluun lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Ehdotettu 7 momentti vastaa nykyisen 229 §:n 4 momenttia.

Ehdotettu 8 momentti vastaa nykyisen 229 §:n 5 momenttia.

Normit ja muut auktoriteettiargumentit:

Suomen Perustuslain 6 §:n 1 momentin sisältämän yleisen yhdenvertaisuuslausekkeen mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Syrjintäkiellon sisältämän 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Yleisellä yhdenvertaisuuslausekkeella ilmaistaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskeva pääperiaate. Siihen sisältyy mielivallan kieltö ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia että asetettaessa velvollisuuksia. Keskeistä on, voidaanko mahdolliset kulloisetkin erottelut perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Perustuslakivaliokunta on eri yhteyksissä johtanut perustuslain yhdenvertaisuussäännöksistä vaatimuksen, että erottelut eivät saa olla mielivaltaisia eivätkä ne saa muodostua kohtuuttomiksi.

Syrjintäkieltosäännöksillä täydennetään yleistä yhdenvertaisuuslauseketta. Perustuslain 6 §:n 2 momentissa on luettelo eräistä kielletyistä erotteluperusteista. Siinä on erikseen mainittu sukupuoli, ikä, alkuperä, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila ja vammaisuus. Luettelo ei kuitenkaan ole tyhjentävä. Erikseen mainittuihin kiellettyihin erotteluperusteisiin rinnastetaan muut henkilöön liittyvät syyt. Olennaista on, voidaanko mahdollinen erottelu perustella perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävällä tavalla. Perustelulle asetettavat vaatimukset ovat erityisesti säännöksessä lueteltujen kiellettyjen erotteluperusteiden kohdalla kuitenkin korkeat.

Perustuslaissa kielletään myös välillinen syrjintä eli sellaiset toimenpiteet, joiden vaikutukset tosiasiallisesti – vaikkakin vain välillisesti – johtaisivat syrjivään lopputulokseen.¹

Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.

Perustuslain 19 §:n 3 momentin säännös julkisen vallan velvollisuudesta edistää väestön terveyttä viittaa yhtäältä sosiaali- ja terveydenhuollon ehkäisevään toimintaan ja toisaalta yhteiskunnan olosuhteiden kehittämiseen julkisen vallan eri toimintaloikoilla yleisesti väestön terveyttä edistävään suuntaan.²

Julkisen vallan on perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön ja mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Ympäristön terveellisyysvaatimus on ymmärrettävä laajasti. Ihmisten elinympäristön tulee olla sillä tavoin elinkelpoinen, ettei sen tila aiheuta välittömästi tai välillisesti ihmisille

¹ Lainkirjoittajan opas, perusoikeudet lainkohdittain. Finlex-julkaisut.

² Lainkirjoittajan opas, perusoikeudet lainkohdittain. Finlex-julkaisut.

sairastumisriskiä. Toisaalta ympäristön tilalle on asetettava pidemmällekin meneviä vaatimuksia. Terveellisyteen sisältyy esimerkiksi ainakin tietynasteinen ympäristön viihtyisyyden ulottuvuus. Säännös merkitsee myös perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon laajennetaan. Säännöksellä on läheinen yhteys perustuslain 2 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan kansanvaltaan sisältyy yksilön oikeus osallistua ja vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen.

Euroopan sosiaalisen peruskirjan 11 artiklassa määrätään oikeudesta terveyden suojeluun. Artiklan mukaan toteuttaakseen oikeuden terveyden suojeluun tehokkaalla tavalla, sopimuspuolet ryhtyvät, joko suoraan tai yhteistyössä julkisten tai yksityisten järjestöjen kanssa, ryhtymään asianmukaisiin toimiin, jotta muun muassa 1. terveyttä heikentävät syyt poistetaan mahdollisimman laajalti, 2. neuvontapalveluja ja valistusta järjestetään terveyden edistämiseksi ja rohkaistaan henkilökohtaisen vastuun ottamista terveyttä koskevista asioista, 3. kulkutauteja, kansantauteja ja muita sairauksia ehkäistään niin laajalti kuin mahdollista.

Terveydensuojelulain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. *Terveyshaitalla* tarkoitetaan ihmisessä todettavaa *sairautta, muuta terveydenhäiriötä tai sellaisen tekijän tai olosuhteen esiintymistä, joka voi vähentää väestön tai yksilön elinympäristön terveellisyyttä*. Terveyshaitan määritelmä on siten varsin laaja eikä se välttämättä edellytä, että joku olisi sairastunut.

Lain 2 §:n mukaan elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavaa toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy. Terveydensuojelulain 26 §:ssä säädetään asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä vaatimuksista muun ohella, että sisäilman puhtauden, lämpötilan, kosteuden, melun, ilmanvaihdon, valon, säteilyn ja muiden vastaavien olosuhteiden tulee olla sellaiset, ettei niistä aiheudu sisätilassa oleskeleville terveyshaittaa. Terveydensuojelulain 27 §:ssä säädetään muun ohella rakennuksen omistajan vastuusta ryhtyä toimenpiteisiin haitan ja siihen johtaneiden tekijöiden selvittämiseksi, poistamiseksi tai rajoittamiseksi sekä kunnan terveydensuojeluviranomaisen oikeudesta velvoittaa ryhtymään viipymättä näihin toimenpiteisiin.

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudensuojasta on määräyksiä myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisessä lisäpöytäkirjassa. Lisäpöytäkirjan 1 artiklan mukaisesti jokaisella luonnollisella tai oikeushenkilöllä on oikeus nauttia rauhassa omaisuudestaan. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi julkisen edun nimissä ja laissa määrättyjen ehtojen sekä kansainvälisen oikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti.

Omaisuudensuoja sisältää paitsi omistajalle lähtökohtaisesti kuuluvan vallan hallita, käyttää ja hyödyntää omaisuuttaan haluamallaan tavalla myös vallan määrätä siitä. Jos omistusoikeuteen kuuluvia oikeuksia vähennetään tai rajoitetaan, puututaan samalla omaisuudensuojaan, vaikka omistusoikeuden kohteena oleva esine sinänsä säilyisikin koskemattomana haltijallaan.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.³

Sähköliherkkyys - kliininen ympäristölääketeiede

Euroopan syöpä- ja ympäristötutkimusinstituutin perustajan, lääketieteen tohtori, professori Dominique Belpommen mukaan 80-90%:ia syövästä liittyy elinympäristöön. Eläminen ei ole aina ollut karsinogeenista. Syövästä on tullut laajan mittakaavan sairaus. Syöpä sekä ylipaino ja 2 tyyppin diabetes ovat kasvaneet räjähdysmäisesti, joten olemme Belpommen mukaan velvoitettuja kyseenalaistamaan, miksi näin on tapahtunut. Syinä ovat elämäntyyli ja useat erityyppiset altisteet: kemikaalit, torjunta-aineet ja *langattoman teknologian sähkömagneettiset kentät*. Belpomme kyseenalaistaa jatkammeko tämän teknologian kehittämistä puhtaasti kaupallisista syistä vai otammeko huomioon tästä johtuen maksettavaksi tulevat erittäin suuret terveystaloudelliset-

Viimeisimmät tilastot Euroopasta osoittavat, että 10 prosentille väestöstä on kehittynyt intoleranssi sähkömagneettisille kentille ja luvut jatkavat kasvuaan. Vertaisarvioitujen tutkimustilastojen arvioinneissa on esitetty, että seuraavan 50 vuoden aikana herkistyneiden osuus nousee 25-50%:iin.

Lääketieteen professori Ville Valtosen mukaan ympäristöliherkkyys sairauksiin kuuluvat homesairaudet, monikemikaali- eli tuoksuyliherkkyys, sähköherkkyys, tuulivoimaloiden infraäänien aiheuttamat haitat sekä radon-säteily. Sisäilmasairaudesta edettyä noin puolelle potilaista kehittyi Valtosen mukaan monikemikaali- eli hajusteyliherkkyys. Homealtistus on kumulatiivinen koko elämän ajalta (päiväkodit, ala-asteen koulut, jokin asunto tai työpaikka). Näiden summana jossakin vaiheessa altistus saattaa puhjeta oireiseksi sairaudeksi. Monikemikaaliyliherkistä noin puolelle, eli alkuperäisistä homepotilaista, noin neljäsosalle tulee sähköliherkkyys. Sähköherkkyys on Valtosen mukaan voimakkaasti lisääntymässä.

Sähköherkkydessä on kyse tyyppillisesti vaiheittain etenevän sairauden päätepisteestä, joka alkaa homesairaudesta ja etenee monikemikaaliherkyyden kautta sähköherkkyteen. Sähköliherkkyys voi puhjeta myös ihmisen altistuessa voimakkaalle matalataajuiselle magneettikentälle tai sähkökentälle taikka pitkään jatkuneen kumulatiivisen langattomien laitteiden EMF-altistumisen jälkeen (esim. päivittäin kahdeksan tuntia puhelimessa).

Euroopan ympäristölääketehteen akatemia (EUROPAEM) pitää hoitosuosituksessaan sähköherkyyden aiheuttajana sähkömagneettista altistusta ja katsoo, että altistuksen vähentäminen on tärkeää.⁴

Euroopan neuvosto suosittaa vuoden 2011 päätöslauselmassaan⁵, että jäsenvaltioissa ryhdytään toimiin väestön altistumisen vähentämiseksi erityisesti radiotaajuisille sähkömagneettisille kentille ja etenkin lasten ja nuorten altistumisen vähentämiseksi, koska heillä on suurin riski saada pään alueen kasvaimia (8.1.1). Neuvoston suosittaa, että jäsenvaltioiden sähkömagneettisia kenttiä koskeissa raja-arvoissa huomioitaisiin

³ Lainkirjoittajan opas, perusoikeudet lainkohdittain. Finlex-julkaisut.

⁴ EUROPAEM EMF Guideline 2016 for the prevention, diagnosis and treatment of EMF-related health problems and illnesses, <https://www.degruyter.com/view/j/reveh.2016.31.issue-3/reveh-2016-0011/reveh-2016-0011.xml>, 25.7.2016.

⁵ The potential dangers of electromagnetic fields and their effect on the environment. Resolution 1815 (2011) Final version. <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17994>

korkeataajuisten sähkökenttien fysikaalisten lämpövaikutusten lisäksi myös niiden fysiologiset vaikutukset, toisin kuin Suomessakin käytetyssä ICNRP:n raja-arvossa (8.1.2). Edelleen neuvosto suosittelee jäsenmaita aloittamaan kansalaisille kohdennettuja valituskampanjoita haitallisista pitkän aikavälin altistuksen aiheuttamista biologisista vaikutuksista ja näihin liittyvistä riskeistä, erityisesti huomioiden lapset, nuoret ja hedelmällisessä iässä olevat. (8.1.3). Neuvosto suosittelee erityisesti huomioimaan sähköherkät ihmiset (electrosensitive people), jotka sairastavat sähkömagneettisten kenttien intoleranssi -syndroomaa (8.1.4) ja ottamaan käyttöön erityisiä näiden ihmisten suojelutoimenpiteitä mm. perustamalla säteilyvapaita alueita. Lisäksi päätöslauselmassa suositellaan, että jäsenvaltiot laskisivat sisätilojen mikroaaltosäteilyn ennaltaehkäisevät raja-arvot tasolle 0,6 voltia/metri ja myöhemmin tasolle 0,2 voltia/metri. Lisäksi Euroopan neuvosto suosittelee painottamaan ihmisoikeuslähtöistä määritelmää varovaisuusperiaatteen ja mahdollisimman alhaisen säteilyarvon -periaatteen osalta (ALARA, as low as possible).

Lausunto

Lakiesityksen sisältämien pienalueen liityntäpisteiden sijoittamista ja käyttöönottoa koskevat säännökset ovat edellä mainittujen kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja perustuslain vastaisia sekä kohtuuttomia ja omaisuuden suojaan merkittävästi puuttuvia.

Hallituksen esityksen omaisuudensuojaa koskevassa kappaleessa (12) todetaan, että nykyisen lainsäädännön mukaisesti myös pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamisessa ensisijaisena menettelynä olisi sijoittamisesta sopiminen. Mikäli sijoittamisesta ei päästä sopimukseen osapuolten välillä, viime kädessä kunnan rakennusvalvontaviranomainen voisi päättää liityntäpisteen sijoittamisesta toisen kiinteistölle tai rakennukseen. Ehdotettu sääntely on siten merkityksellinen perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvatuksi omaisuudensuojan näkökulmasta. Lisäksi kappaleessa todetaan, että pienalueen langattomien liityntäpisteiden sijoittamista koskevan ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on nykysääntelyn mukaisesti varmistaa mahdollisuus sijoittaa yleisiä tietoliikenneyhteyksiä palvelevia matkaviestinverkon osia toisen omistamalle maalle tai rakennukseen. Puhe- ja tietoliikennepalveluiden luonne peruspalvelun kaltaisena hyödykkeenä perustelee tarpeen varmistaa viime kädessä lainsäädännön keinoin kansalaisten ja yritysten mahdollisuudet saada toimivia viestintäpalveluja. Tarkoituksena on kuitenkin myös jatkossa, että käytännössä sijoittamisesta neuvoteltaisiin ja sovittaisiin osapuolten välillä. Kyseisin perustein omaisuuden suojaan puuttumiseen on painava yhteiskunnallinen tarve ja sen voidaan katsoa olevan välttämätöntä yleisesti hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi.

Tietoliikennepalvelut on mahdollista toteuttaa langallisilla valokaapeli- ja ADSL-yhteyksillä. Yllä mainittu hallituksen esityksessä mainittu väite ” puhe- ja tietoliikennepalveluiden luonne peruspalvelun kaltaisena hyödykkeenä perustelee tarpeen varmistaa viime kädessä lainsäädännön keinoin kansalaisten ja yritysten mahdollisuudet saada toimivia viestintäpalveluja” on siten paikkansa pitämätön. Omaisuuden suojaan puuttumiseen ei myöskään ole hallituksen esityksessä esitettyä painavaa yhteiskunnallista tarvetta saatika että sen voitaisiin katsoa olevan välttämätöntä yleisesti hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi. Ei ole olemassa merkittävämpää yleisesti hyväksyttävää tavoitetta kuin väestön terveys ja erityisesti herkkimpien ryhmien terveys kuten lasten terveys. Nämä molemmat on turvattu niin kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa kuin Suomen perustuslaissa. Lakiesityksen sisältämien pienalueen liityntäpisteiden eli tukiasemien sijoittamista ja käyttöönottoa koskevat säännökset – käytännössä väestön altistaminen enenevälle määrälle pulssimaista radiotaajuista sähkömagneettista säteilyä - ovat selvästi edellä mainittujen on kansainvälisten

ihmisoikeussopimusten ja perustuslain vastaisia sekä kohtuuttomia ja omaisuuden suojaan merkittävästi puuttuvia. Myöskään ehdotetun sääntelyn oikeasuhtaisuuden vaatimus ei täyty omistusoikeuden rajoituksen osalta, sillä nykyaikaiset tietoliikenneyhteydet on mahdollista toteuttaa kiinteillä, langallisilla yhteyksillä. Kiinteiden verkkojen rakentaminen olisi perusteltua myös huoltovarmuuden ja energiatehokkuuden näkökulmasta.

Myös hallituksen esityksessä viitataan säteilyturvallisuuteen. Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa (7) säädöksen 28 luvun sijoittamista (229 §) koskevissa perusteluissa todetaan ehdotetun uuden 229 §:n 2 momentin osalta, että sen mukaan muualla laissa edellytettyä lupaa ei tarvittaisi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun pienalueen langattoman liityntäpisteen sijoittamiseen, elleivät arkkitehtuuriltaan, historialtaan tai luonnoltaan arvokkaiden rakennusten tai alueiden suojeluun, taikka yleiseen turvallisuuteen liittyvät syyt sitä edellytä. Yleiseen turvallisuuteen liittyviä syitä voisivat olla esimerkiksi liikenneturvallisuuteen, *säteilyturvallisuuteen*, maanpuolustukseen, poliisin toimintaan tai näihin rinnastettavat syyt.

Lisäksi arvio vaikutuksista viranomaisen toimintaa on epärealistinen. 5G:n käyttöönoton edellyttämien pienalueen liityntäpisteiden määrä ja tiheys on niin valtava, että on erittäin oletettavaa yksityisten kiinteistöomistajien vievän sijoittamispäätökset kunnan rakennusvalvontaviranomaisen päätettäväksi.

Sähköherkät ry

Erja Tamminen

Puheenjohtaja